

УДК 635.62

Код UPOV: LUFFA_

Методика
проведення експертизи сортів люфи (*Luffa* Mill.)
на відмінність, однорідність і стабільність

Загальні рекомендації

1. Предмет Методики

Методика стосується всіх сортів роду *Luffa* Mill.

2. Необхідний рослинний матеріал – насіння

2.1 Компетентний орган визначає скільки, якої якості, коли й куди постачається насіння для експертизи сорту.

2.2 Мінімальна кількість насіння має становити 100 г або 120 шт.

2.3 Насіння має бути здоровим на вигляд, не ураженим хворобами, не пошкодженим шкідниками та відповідати вимогам чинних нормативних документів щодо посівних і сортових характеристик.

2.4 Насіння нічим не обробляють.

3. Метод експертизи

3.1 **Тривалість експертизи.** Експертиза має тривати щонайменше два незалежні вегетаційні цикли, за необхідності експертизу продовжують на третій.

3.2 **Місце експертизи.** Експертизу проводять у двох закладах експертизи (основному та додатковому).

3.3 **Умови для проведення експертизи.** Експертизу виконують за умов, що забезпечують задовільний ріст і розвиток рослин, і достатнє виявлення характерних ознак сорту. Оптимальну стадію розвитку рослин для оцінки кожної ознаки вказано цифрами в другій колонці Таблиці ознак і описано в поясненні до неї. Рослини вирощують на опорах (підтримках, шпалерах), щоб уникнути викривлення плодів. Як овоч люфу використовують, коли плід досяг споживчої стиглості (приблизно тижневого віку).

3.4 **План експертизи.** Планують такий розмір ділянок, щоб вилучення рослин або їхніх частин для вимірювань і підрахунків не шкодило б обстеженням, які тривають до кінця циклу вирощування. Кожне дослідження має включати щонайменше 40 рослин, розділених на два повторення. Рекомендована схема розміщення рослин $1,40 \times 0,70$ м.

3.5 **Метод дослідження.** Опис морфологічних ідентифікаційних ознак сорту здійснюють методом візуальної оцінки та за допомогою вимірювань чи підрахунків залежно від типу (якісні – QL, кількісні – QN, псевдоякісні – PQ). Тип виявленої ознаки проставлено в першій колонці Таблиці ознак.

Рекомендований метод спостереження за ознаками зазначено в другій колонці Таблиці ознак:

MG: разове вимірювання групи рослин або частин рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання групи окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин, на яких протягом вегетації здійснюють усі вимірювання кількісних ознак (наприклад, довжина);

VG: візуальна разова оцінка групи рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених рослин або частин рослин.

3.6 Кількість рослин / частин рослин. Експертизі підлягає щонайменше 40 рослин.

Усі вимірювання варто здійснювати на такій кількості рослин:

MG: разове вимірювання 40 рослин або частин 40 рослин (наприклад, висота);

MS: вимірювання окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин;

VG: візуальна разова оцінка 40 рослин;

VS: візуальна оцінка окремих, попередньо визначених 20 рослин або частин 20 рослин.

4. Оцінка відмінності, однорідності та стабільності

Для оцінки виявлення відмінності й однорідності використовують ознаки, наведені в Таблиці ознак, і коди (1–9), необхідні для електронного опрацювання даних. Сукупність цих кодів складає кодову формулу сорту і використовується для формування групи подібних сортів.

4.1 Експертиза на відмінність

Сорт відповідає умові відмінності, якщо за виявленими ознаками він чітко відрізняється від будь-якого іншого сорту, загальновідомого до дати, на яку заявка вважається поданою. Експертизу на відмінність проводять після отримання результатів морфологічного опису першого року. Якщо сорт-кандидат може бути вирізненим з-поміж загальновідомих сортів методом порівняння їхніх описів, то він є відмітним. Коли неможливо чітко вирізнити сорт-кандидат серед загальновідомих за морфологічною кодовою формулою, його необхідно наступного року порівняти в польовому досліді.

4.2 Експертиза на однорідність

Сорт вважається однорідним, якщо з урахуванням особливостей його розмноження рослини сорту залишаються достатньо подібними за своїми основними ознаками, визначеними під час морфологічного опису.

Для оцінки однорідності приймається популяційний стандарт 2% за рівня ймовірності 95%. У вибірці з 40 рослин допускаються дві нетипові.

4.2.1 Нетипові рослини позначають стрічками, етикетками тощо. За відсотком нетиповості встановлюють однорідність сорту.

4.3 Експертиза на стабільність

Сорт вважається стабільним, якщо його основні ознаки, відзначені в Описі, залишаються незмінними після неодноразового розмноження чи, у разі особливого циклу розмноження, наприкінці кожного такого циклу.

Зазвичай, коли сорт однорідний, він може вважатися стабільним.

5. Групування сортів для експертизи на відмінність

Сорти групують за найвідмітнішими морфологічними ознаками для кожного сорту, використовуючи ознаки, які, як відомо з практики, не варіюють або дуже слабо варіюють у межах сорту. Ці ознаки можуть бути використані окремо або в комбінаціях з іншими.

Рекомендовано для групування такі ознаки:

- Стебло: форма поперечного перерізу (ознака 5);
- Листкова пластинка: форма (ознака 8);
- Квітка: забарвлення пелюсток (ознака 17);
- Плід: форма (ознака 21);
- Плід: за довжиною (ознака 22).

5.1 Для чіткої реєстрації виявлення ознаки поряд із сортами-кандидатами рекомендовано висівати сорти-еталони.

6. Умовні позначення

(*) – ознаки, позначені зірочкою, завжди залучаються до Методик з експертизи на ВОС усіма країнами-членами UPOV, за винятком випадків, коли виявлення попередньої ознаки або регіональні умови довілля це унеможливають;

(+) – вказує на те, що до цієї ознаки надано пояснення або ілюстрації після Таблиці ознак.

7. Таблиця ознак сортів люфи

Ознаки		Ступені виявлення ознак	Коди	Сорти-еталони
1	2	3	4	5
1. (*) QL	Рослина: габітус (життєва форма) VS 1	напівкущовий плетистий чіпкий	1 2 3	
2. (+) QN	Рослина: кількість стебел MG 2	мала середня велика	3 5 7	
3. PQ	Стебло: забарвлення VS 1	жовтувате зелене сірувате	1 2 3	
4. PQ	Стебло: інтенсивність зеленого забарвлення VS 1	слабка помірна сильна	3 5 7	
5. (*) PQ	Стебло: форма поперечного перерізу VS 1	округла ребриста	1 2	
6. QL	Стебло: опушення VS 1	відсутнє наявне	1 9	
7. (*) QL	Стебло: тип опушення VS 1	м'який жорсткий колючий	1 2 3	
8. (*) PQ	Листкова пластинка: форма VS 1	цілісна лопатева	1 2	
9. (*) (+) QN	Листкова пластинка: розсіченість за глибиною VS 1	мілка середня глибока	3 5 7	
10. PQ	Листкова пластинка: форма краю VS 1	цілокрая зубчаста виймчаста	1 2 3	
11. QN	Листкова пластинка: кількість лопатей MS 1	мала середня велика	3 5 7	
12. (*) QL	Листкова пластинка: опушення VS 1	відсутнє наявне	1 9	

1	2	3	4	5
13. QN	Листкова пластинка: інтенсивність зеленого забарвлення VS 1	слабка помірна сильна	3 5 7	
14. (*) PQ	Листкова пластинка: гофрованість VS 1	відсутня наявна	1 9	
15. QL	Черешок: опушення VS 1	відсутнє наявне	1 9	
16. QL	Черешок: тип опушення VS 1	м'який жорсткий колючий	1 2 3	
17. (*) PQ	Квітка: забарвлення пелюсток VS 1	біле жовте	1 2	
18. (*) (+) QN	Квітка: час розкриття VS 1	вранці ввечері	1 2	
19. (*) QN	Квітка: розмір VS 1	малий середній великий	3 5 7	
20. QL	Квітконіжка: опушення VS 1	наявне відсутнє	1 9	
21. (*) PQ	Плід: форма VS 2	видовжена циліндрична видовжено-конічна	1 2 3	
22. (+) QN	Плід: за довжиною MS 2	короткий середній довгий	3 5 7	
23. PQ	Плід: форма поверхні VS 2	рівна кутаста гранчаста гостроробриста	1 2 3 4	

8. Пояснення до Таблиці ознак сортів люфи

Коди фаз росту й розвитку рослин сорту,
в які рекомендовано робити спостереження

Коди	Назви фаз росту й розвитку рослин
1	цвітіння
2	споживча стиглість плодів
3	фізіологічна стиглість плодів

Загальний вигляд рослини

До 2. Рослина: кількість стебел, шт.

Мала – до 3, середня – 3–5, велика – понад 5.

До 9. Листкова пластинка: розсіченість за глибиною, частина пластинки

Мілка – до 1/3, середня – 1/2, глибока – понад 1/2 пластинки.

До 18. Квітка: час розкриття

Існує закономірність, за якою квітки рослин, що утворюють гладкі округлі плоди розкриваються вранці, а ті, що утворюють плоди гостроребристої форми – ввечері.

До 22. Плід: за довжиною, см

Короткий – до 20, середній – 20–40, довгий – понад 40.

9. Література

1. Большая советская энциклопедия – <http://dic.academic.ru>
2. Люффа – агротехника выращивания / Агроазбука – <http://agroazbuka.com>
3. Люффа / GreenInfo.ru – <http://www.greeninfo.ru>